

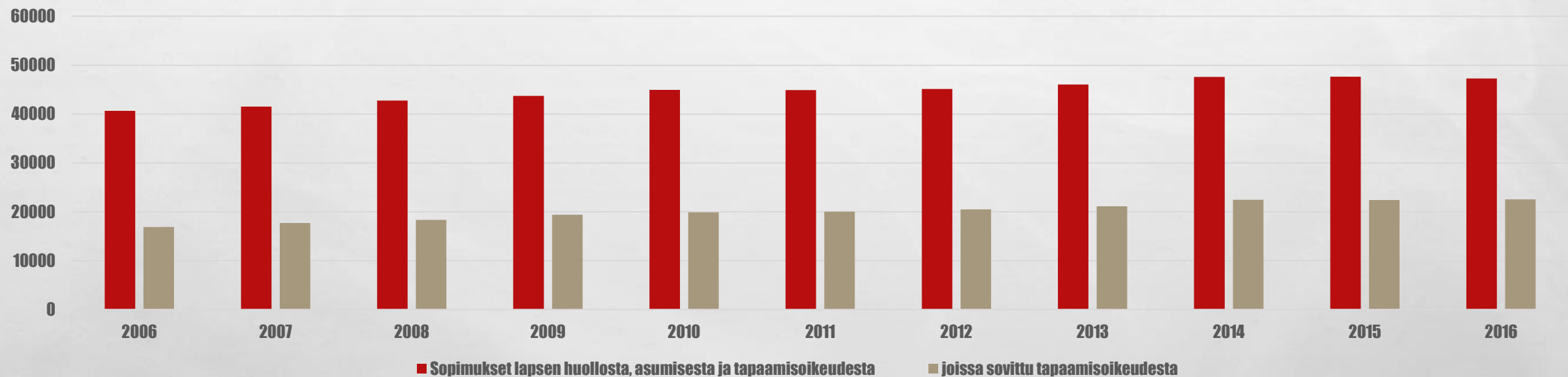
TAPAAMISOIKEUDEN TÄYTÄNTÖÖNPANON MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET

MARJAANA SOROKIN 22.3.2018

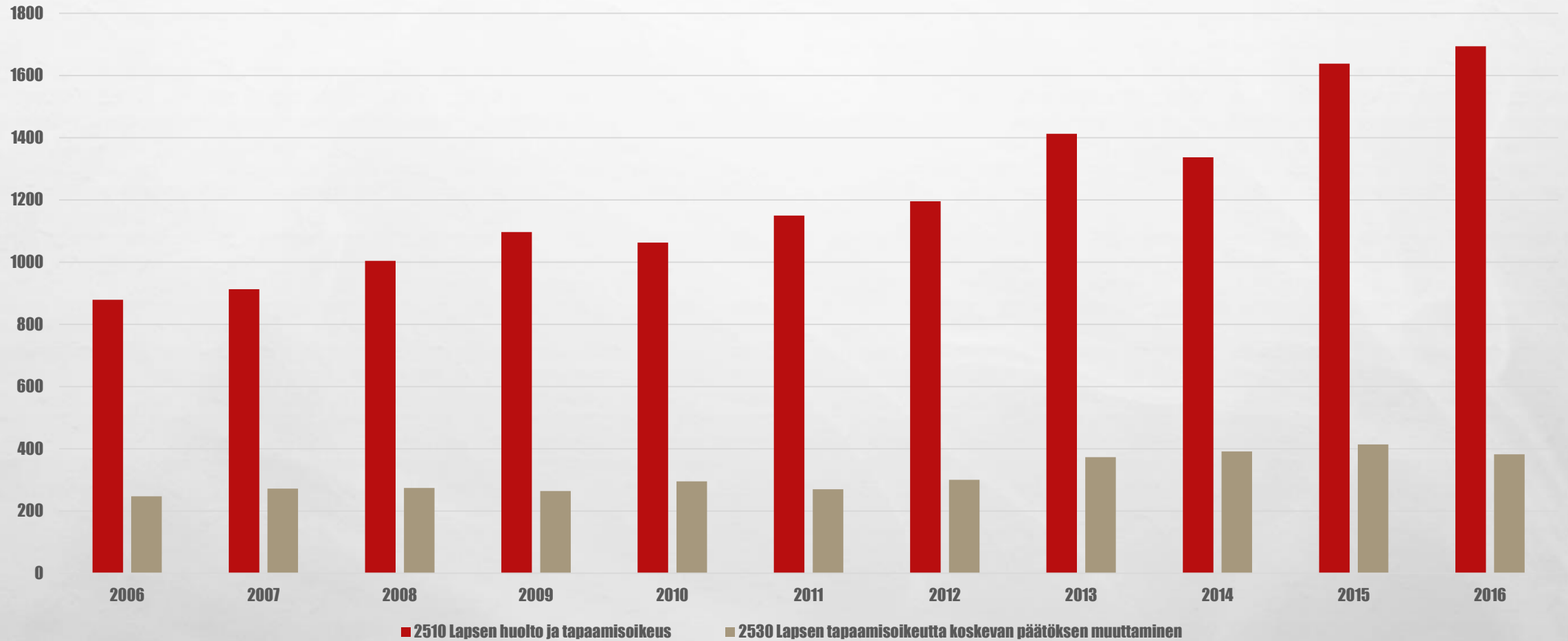

TILASTOJA

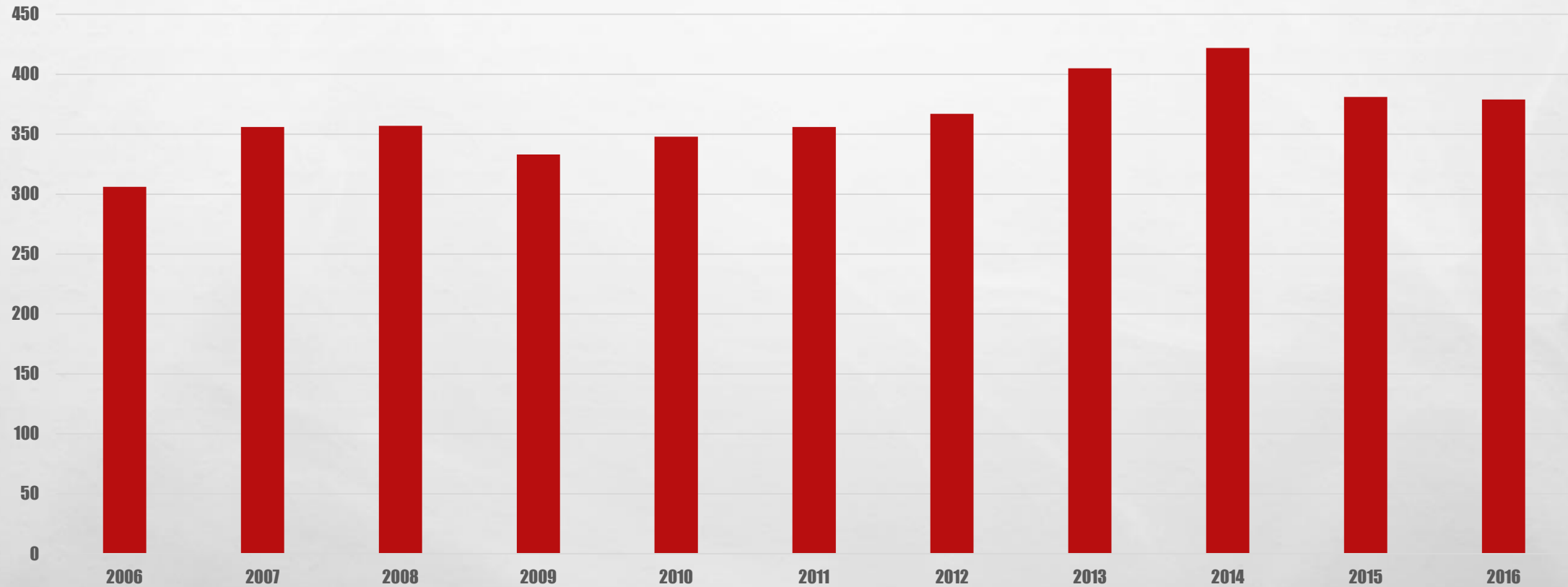
SOSIAALILAUTAKUNNAN VAHVISTAMAT SOPIMUKSET 2006-2016

KÄRÄJÄOIKEUDEN PÄÄTÖKSET 2006-2016

3410 Lapsen huolto- ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpano 2006-2016

HUOLTO- JA TAPAAMISRIIDAN KUSTANNUKSET

YHDEN PITKITTYNEEN JA PATOLOGISOITUNEEN HUOLTO- JA TAPAAMISRIIDAN KUSTANNUKSET OVAT PIENIMMILLÄÄN KYMMENIÄ TUHANSIA EUROJA JA VOIVAT MONINAISINE SEURAUVAIKUTUKSINEEN NOUSTA JOPA SATOIHIN TUHANSIIN EUROIHIN. NÄMÄ TAPAUKSET KUSTANTAVAT YHTEENSÄ YHTEISKUNNALLE VÄHINTÄÄN

40M€ /VUOSI.

ARVIOIDUT VUOSIKUSTANNUKSET

(JUHA HÄMÄLÄINEN 2010)

SOPIMUSPALVELU	4-7 M€	LASTENSUOJELUN ASIAKKUUS	2-3 M€
KÄRÄJÄOIKEUDEN TYÖSKENTELY	8-11 M€	HOVIOIKEUDEN TYÖSKENTELY	1-2M€
SOSIAALITOIMEN OLOSUHDESELVITYS	4 M€	POLIISI	? €
TÄYTÄNTÖÖNPANOSOVITTELU	0,3 M€	VIRANOMAISYHTEISTYÖ	? €
VANHEMMUUDEN ARVIOINTI	0,4 M€	OIKEUDEN ASIAMIESKULUT	7-12 M€
VANHEMMAN PSYYKKISEN TILAN ARVIOINTI	? €		
OIKEUSPSYKIATRINEN TUTKIMUS	? €	YHTEENSÄ N. 40 M€	

LAPSEN TAPAAMISOIKEUS

- **LAPSEN OIKEUS PITÄÄ YHTEYTTÄ JA TAVATA SITÄ VANHEMPAANSA, JONKA KANSSA HÄN EI ASU**
- **TOTEUTTAMISMUOTOJA EI SÄÄNNELLÄ LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ**
- **PERUSPERIAATTEENA: LAPSEN ETU**
- **LAPSEN OIKEUS – VANHEMMAN OIKEUS**

TAPAAMISOIKEUS VANHEMMAN OIKEUTENA

- **OIKEUS TURVAUTUA TÄYTÄNTÖÖNPANOMENETTELYYN TOTEUTTAAKSEEN VAHVISTETUN TAPAAMISOIKEUDEN**
- **TAPAAMISOIKEUTTA EI VOIDA TOTEUTTAA VÄKISIN, MIKÄLI MUUALLA ASUVA VANHEMPI EI HALUA TAVATA LASTA**
- **LAPSI EI VOI VAATIA TAPAAMISOIKEUDEN TOTEUTTAMISTA OMISSA NIMISSÄÄN , EIKÄ TAPAAMISOIKEUDEN TÄYTÄNTÖÖNPANOAA KOSKEVAA ASIAA VOIDA SAATTA VIREILLE SOSIAALILAUTAKUNNAN TOIMESTA.**

TAPAAMISOIKEUDESTA SOPIMISEN PROSESSI

- **VANHEMPIEN KESKINÄINEN SOPIMUS → VAHVISTETTU SOSIAALITOIMESSA → TÄYTÄNTÖÖNPANOKELPOISUUS**
- **EI SOVINTOA → TUOMIOISTUIMEN KÄSITELTÄVÄKSI**

TAPAAMISOIKEUDEN VAHVISTAMINEN SOSIAALITOIMESSA

- **TEHTÄVÄNÄ VAHVISTAA VANHEMPIEN SOVINTOON PERUSTUVA SOPIMUS**
- **OHJAUS- JA NEUVONTATEHTÄVÄ: MITEN JA MISTÄ VANHEMPIEN TULEE SOPIA**
- **VANHEMPIEN AIKOMIEN JÄRJESTELYIDEN EDUT JA HAITAT LAPSEN NÄKÖKULMASTA**
- **VARmistua, ettei kyseessä ole toisen osapuolen painostusta, olosuhteet avoimet ja häiriöttömät (kontrolli- ja valtakysymykset, väkivalta, väkivallan uhka)**
- **LAPSEN MIELIPIDETTÄ SELVITETÄÄN HARVOIN, OLETUS ETTÄ VANHEMMAT TIETÄVÄT**

TAPAAMISOIKEUDEN VAHVISTAMINEN TUOMIOISTUIMESSA

- **AVIOEROHAKEMUKSEN YHTEYDESSÄ TAI ERILLISENÄ HAKEMUSASIANA**
- **MAHDOLLISTA TUOMIOISTUINSOVITTELU**
- **VELVOLLISUUS SELVITTÄÄ LAPSEN OMAT TOIVOMUKSET JA MIELIPIIDE, OIKEUS TULLA KUULLUKSI**
- **SOSIAALITOIMEN TEHTÄVÄKSI (OLOSUHDESELVITYS) → ERITYISTÄ ASiantuntemusta VAATIVAT SIIRRETÄÄN ASiantuntijoiden Kuten PERHENEUVOLOIDEN TEHTÄVÄKSI**
- **OLOSUHDESELVITYS → TAPAAMISOIKEUSASIAN RATKAISEMISEKSI TARPEELLISET TIEDOT**

LAPSEN JA VANHEMMAN TAPAAMISTEN RAJOITTAMINEN

- **VAIN JOS SE ON LAPSEN EDUNMUKAISTA = LAPSEN JA TAPAAMISIA VAATIVAN VANHEMMAN ETUJEN VÄLISEN RISTIRIIDAN PUNNITSEMINEN TAPAUSKOHTAISESTI**
 - **VANHEMMAN OIKEUS TOISSIJAINEN JA LAPSEN ETU MENEÄ VANHEMMAN OIKEUDEN EDELLE**
 - **RIITTÄVÄN IÄN JA KYPSYYDEN SAAVUTTANEEN LAPSEN OMA TAHTO**
 - **VANHEMMAN EMOTIONAALISET TARPEET TOISSIJAISIA**
 - **VRT. LASTENSUOJELU JA SIOITETUN LAPSEN YHTEYDENPITOA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ**
 - **VALVOTUT JA TUETUT TAPAAMISET, TUETUT VAIHDOT**

TAPAAMISOIKEUS MUIHIN LÄHEISIIN JA TÄRKEISIIN HENKILÖIHIN

- **VANHEMMAT VOIVAT KESKENÄÄN SOPIA TAPAAMISOIKEUDESTA MYÖS MUIDEN HENKILÖIDEN KANSSA
→ EI TÄYTÄNTÖÖNPANOKELPOINEN SOPIMUS**
- **LÄHEISTEN (ESIM. ISOVANHEMMAT) VOIVAT TUODA LAPSELLE TURVAA JA PYSYVYYTTÄ RIITAISEN ERON AIKANA**
- **TUOMIOISTUIN EI VOI MÄÄRÄTÄ TAPAAMISOIKEUTTA MUIDEN KUIN VANHEMPIEN KESKEN**
- **VANHEMMAN VAATIMUS SIITÄ, ETTÄ TOISEN VANHEMMAN TAPAAMISAIKOINA LAPSI EI SAA TAVATA SUKULAISIAAN EI OLE TÄYTÄNTÖÖNPANTAVISSA**

TAPAAMISOIKEUDEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

- **LAPSEN KANSSA ASUVA VANHEMPI KIELTÄYTY Noudattamasta tapaamisoikeudesta tehtyä sosiaalitoimen vahvistamaa sopimusta tai tuomioistuimen antamaa päätöstä**
- **HAKIJANA VOI OLLA AINOASTAAN LASTA TAPAAVA VANHEMPI**
- **ILMAN TÄYTÄNTÖÖNPANOAA VAHVISTETTU SOPIMUS TAI TUOMIOISTUIMEN PÄÄTÖS OLISI MERKITYKSETÖN**
- **TÄYTÄNTÖÖNPANON VÄLILLINEN VAIKUTUS**

TÄYTÄNTÖÖNPANOSOVITTELU

- **KUN HAKEMUS SAAPUNUT KÄRÄJÄOIKEUDELLE, TULEE OIKEUDEN ANTAA SOVITTELIJAN TEHTÄVÄKSI JÄRJESTÄÄ ASIASSA TÄYTÄNTÖÖNPANOSOVITTELU**
 - **TARKOITUS EDISTÄÄ ASIANOSAISTEN YHTEISTOIMINTAA LAPSEN HYVINVOINNIN TOTEUTTAMISEKSI**
 - **SAADA VANHEMMAT SOPIMAAN ASIA VAPAAEHTOISESTI JA PÄÄSTÄ SOPURATKAISUUN**
- **MIKÄLI SOVINTO → TÄYTÄNTÖÖNPANO RAUKEAA JA UUSI SOPIMUS VOIDAAN VAHVISTAA SOSIAALILAUTAKUNNASSA**
- **MIKÄLI EI SOVINTOA → SOVITTELUKERTOMUS KÄRÄJÄOIKEUTEEN JA KERROTTAVA TOIMENPITEET JA SYYT, MIKSI SOVINTOA EI SYNTYNYT**

TÄYTÄNTÖÖNPANOHAKEMUKSEN HYLKÄÄMINEN

- **MIKÄLI TÄYTÄNTÖÖNPANO ON LAPSEN EDUN VASTAINEN JOKO OLOSUHTEIDEN MUUTTUMISEN TAI MUUN SYYN VUOKSI**
- **TODETTAVISSA EI OLE LAPSEN KANSSA ASUVAN VANHEMMAN MYÖTÄVAIKUTUSTA TAPAAMISTEN TOTEUTUMATTOMUUTEEN**
- **12 VUOTTA TÄYTTÄNYT LAPSI TAI RIITTÄVÄN KEHITTYNYT ALLE 12 –VUOTIAS VASTUSTAA TÄYTÄNTÖÖNPANOAA**

TÄYTÄNTÖÖNPANON MÄÄRÄÄMINEN

- **MIKÄLI EM. SEIKAT EIVÄT OLE ESTEENÄ → PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO**
 - **SAKON UHKA → UHKASAKON MÄÄRÄÄMISESTÄ HAKEMUS JA UUSI PÄÄTÖS**
 - **NOUTO → MIKÄLI LAPSEN EDUN KANNALTA ERITTÄIN PAINAVA SYY**
- **NOUTO ON TOISSIJAINEN UHKASAKKON NÄHDEN**
- **HUOLLON PALAUTTAMINEN NOUDOLLA, MIKÄLI TAPAAJAVANHEMPI EI PALAUTA LASTA SOVITUSTI**

TAPAAMISOIKEUDEN MUUTTAMINEN TÄYTÄNTÖÖNPANOASIAN YHTEYDESSÄ

- **TUOMIOISTUIN VOI MUUTTAA TAI TÄSMENTÄÄ TAPAAMISOIKEUSEHTOJA KÄSITTELYN AJAKSI TAI MUUTOIN VÄLIAIKAISESTI JA VÄHÄISESSÄ MÄÄRIN PYSYVÄSTI, JOS SE ON LAPSEN EDUNMUKAISTA JA EDISTÄÄ TAPAAMISOIKEUDEN TOTEUTUMISTA**
 - **ESIM. MUUTTUNUT TYÖAIKA, ASUINPAIKKA**

LISÄMÄÄRÄYKSET

- **TÄYTÄNTÖÖNPANOMÄÄRÄYKSEN YHTEYDESSÄ TUOMIOISTUIN VOI MÄÄRÄTÄ**
 - **LÄHI- TAI ETÄVANHEMPI EI SAA MUUTTA A LAPSEN OLINPAIKKAA TAI SIOITTA A LASTA HOIDETTAVAKSI KODIN ULKOPUOLELLE**
 - **VELVOITTA A HAKIJAN OLEMAAN SAAPUVILLA LASTA NOUDETTAESSA**
 - **MÄÄRÄTÄ HAKIJAN ILMOITTAMAAN ENNEN TAPAAMISTA, JOS HÄN ON ESTYNYT TAPAAMASTA LASTA**
 - **VELVOITTA A HAKIJAN TALLETTAMAAN OMAN JA LAPSEN VOIMASSA OLEVAN PASSIN ULOSOTTOMIEHEN HUOSTAAN**
 - **VELVOITTA A HAKIJAN VASTAPUOLEN ILMOITTAMAAN LAPSEN OLINPAIKKA**
 - **MUUT VELVOITTAVAT TAI KIELTÄVÄT MÄÄRÄYKSET**

PELITEOREETTINEN KONFLIKTINRATKAISU (MOORE 2003)

VOITTO-VOITTO

KOMPROMISSI

VOITTO-HÄVIÖ

UMPIKUJA

VOITTO-VOITTO

- **SOVITTELUN JA TÄYTÄNTÖÖNPANO-OIKEUDENKÄYNNIN MYÖTÄ LÖYTYY UUSI MOLEMPIA TYYDYTTÄVÄ SOPIMUS, SOPIMUSTA NOUDATETAAN TULEVAISUUDESSA**
- **OIKEUS JÄTTÄÄ MÄÄRÄÄMÄTTÄ UHKASAKON TOTEAMALLA TAPAAMISSOPIMUKSEN NOUDATTAMATTA JÄTTÄMISEN OIKEUTETUKSI, MUUTTAA VÄHÄISISSÄ MÄÄRIN TAPAAMISSOPIMUSTA JA ANTAA UUSIA MÄÄRÄYKSIÄ TAPAAMISTEN TOTEUTTAMISESTA LAPSEN EDUNMUKAISESTI. LOPPUTULOS TYYDYTTÄÄ MOLEMPIA VANHEMPIA**
- **OIKEUDENKÄYNTIKULUT JAKAUTUVAT PUOLIKSI**

KOMPROMISSI

- **HAKIJA VETÄÄ HAKEMUKSEN POIS, HAKEMUS RAUKEAA. TAPAAMISOIKEUS ALKAA TOTEUTUA SOVITUSTI TAI HAKIJAA TYYDYTTÄVÄLLÄ TAVALLA.**

VOITTO-HÄVIÖ

- **OIKEUS MÄÄRÄÄ UHKASAKON, TODENTAEN, ETTÄ LAPSEN KANSSA ASUVA VANHEMPI EI OLE EDESAUTTANUT TAPAAMISTEN TOTEUTUMISTA TS. ESTÄNYT TAPAAMISIA TAI OLLUT MYÖTÄVAIKUTTAMATTA TAPAAMISTEN JA YHTEYDENPIDON ONNISTUMISEEN**
- **TÄYTÄNTÖÖNPANON HAKIJA VOITTAJA, VASTAPUOLI HÄVIÄÄ OIKEUDENKÄYNNIN**
- **OIKEUDENKÄYNTIKULUT VASTAPUOLEN MAKSETTAVAKSI**

UMPIKUJA

- **OIKEUS JÄTTÄÄ MÄÄRÄMÄTTÄ UHKASAKON JA KATSOO TAPAAMISOIKEUDEN NOUDATTAMATTA JÄTTÄMISEN OIKEUTETUKSI, TILANNE EI RATKEA**
 - **LAPSEN SAIRASTAMINEN, VÄHÄISET PERUUNTUMISET, LAPSEN OMA TAHTO/IKÄ, PERUUNTUMISISTA ON AIKAA**
- **OIKEUDENKÄYNTIKULUT HAKIJAN VASTUULLE**

MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET

- **TAPAAMISRIITOIHIN SEKÄ NIIHIN LIITTYVIEN ILMIÖIDEN EPÄMÄÄRÄISYYS**
 - **KONFLIKTOITUNEEN TAPAAMISRIIDAN MÄÄRITTELY EI YKSISELITTEISTÄ**
 - **ERON LIITTYVÄN KRIISIN SEKÄ SEN PROSESSOINNIN ERIAIKAISUUS**
 - **SYYTÖKSET VIERAANNUTTAMISESTA, VAINOAMISESTA, VÄKIVALLASTA, SEKSUAALISESTA HYVÄKSIKÄYTÖSTÄ, PSYYKKISESTÄ SAIRAUDESTA VAIKEITA TODENTAA**
 - **TAPAAMISOIKEUDEN TOTEUTUMATTOMUUDEN SYYT HAASTEELLISIA TODENTAA (LAPSEN SAIRASTAMINEN, HALUTTOMUUS TAVATA, ERITYISTARPEET, TAPAAVAN VANHEMMAN ELÄMÄNTILANNE, PELOT)**
 - **TÄYTÄNTÖÖNPANOMENETTELYN LOPPUTULOKSEN ENNAKOIMINEN MAHDOTONTA**
 - **TÄYTÄNTÖÖNPANOHAKEMUKSEN TEKEMINEN ON TALOUDELLINEN RISKI**

MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET

- **ERITYISOSAAMISTA JA KOULUTUSTA LISÄÄ**
 - **KONFLIKTOITUNEISIIN TAPAAMISRIITOIHIN LIITTYVIEN ILMIÖIDEN TUNNISTAMINEN**
 - **TEORIAAN PERUSTUVAT AUTTAMISMENETELMÄT**
 - **MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ**
 - **LAPSEN MIELIPITEEN SELVITTÄMISEN JA KUULEMISEN OSAAMISEN VAHVISTAMINEN**
 - **PERHEOIKEUDELLISIIN ASIOIHIN PEREHTYNYT YKSIKÖ**

MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET

- **SOSIAALITOIMEN ROOLIN VAHVISTAMINEN**
 - **SYSTEMAATTISEMPI OHJAUS JA NEUVONTA**
 - **SOPIMUKSELLISUUDEN LIALLINEN PAINOTTAMINEN, SOVITTELUN JA SOSIAALITYÖN KÄYTTÄMINEN VÄHÄISTÄ**
 - **TOIMINTAKULTTUURIN MUUTOS (PALVELUTARPEEN ARVIOINTI 3KK AIKANA EROSTA, ASIAKASSUUNNITELMA)**
 - **EROUTTAMISPALVELUIHIN OSALLISTUMISEN VAPAAEHTOISUUS**
 - **PROSESSIN MUUTTAMINEN: MÄÄRÄAIKAISET PÄÄTÖKSET, SOPIMUKSELLE KOEAIKA**
 - **SAKON UHKA KIRJATAAN SOPIMUKSEEN TAI TUOMIOISTUIMEN ENSIMMÄISEEN PÄÄTÖKSEEN**
 - **MOLEMPIEN VANHEMPIEN TASAPUOLINEN KUUNTELEMINEN JA YMMÄRTÄMINEN**
 - **LASTENVALVOJAN TYÖN VÄHÄINEN OHJEISTUS**
 - **VIITTEELLINEN OHJEISTUS ESIMERKINOMAISISTA TAPAAMISJÄRJESTELYISTÄ SEKÄ PERUSTELUISTA**

MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET

- **LAPSEN HAAVOITTUVAN ASEMAN HUOMIOINEN**
 - **LAPSEN KUULEMINEN HARVINAISTA SOSIAALITOIMESSA**
 - **12 VUOTTA MERKITYKSELLINEN IKÄ → JÄÄKÖ TAPAAMISRIITA LAPSEN RATKAISTAVAKSI?**
 - **HUOMATAANKO LAPSEN HÄTÄ?**
 - **KUKA VALVOO LAPSEN EDUN TOTEUTUMISTA?**

KIITOS!

MARJAANA SOROKIN

MARJAANA.SOROKIN@HELSINKI.FI

P. 050 3520579